

NRO 14001 Stora Le - Dals Eds kommun Område av riksintresse för naturvård

Områdesnummer: NRO 14001 **Områdesnamn:** Stora Le **Kommun:** Dals Ed **Kartblad:** 9B N0, 10 B SO **Area:** 11209 ha

Naturgeografisk region: 21a Sydvästra Sveriges barr- och lövskogslandskap, Dalslandsområdet.

Kust/havsregion: - **Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Huvudavrinningsområde 108 Göta älv **Agrara kulturlandskapsregioner:** - **Landskapsform:** Sprickdalslandskap. **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Geovetenskap Ädellövskog Berggrundsformer, Sprickdal Sjö Fauna Naturskog Fauna, flora Rikt topogent kärr

Värdeomdöme: Stora Le är en oligotrof sprickdalssjö med en rik fiskfauna, vissa glacialmarina relikter och en representativ fågelfauna med bl.a. häckande storlom och fiskgjuse. Längs sjöns östra sida finns naturskogar samt artrika kalktorrängar i branten. Förekomst av medelrika skogskärr. **Huvudkriterier:** C, D **Stödkriterier:** Storlek, Representativitet, Funktion **Förutsättningar för bevarande :** Sjön skyddas från förorenande utsläpp. Försurningen måste motverkas. Avverkningar i löv- och barrskogar liksom bebyggelse och skogsbilvägar hotar naturvärdena. Stora Les östsidan: Områden med orörd skog undantas från avverkningar. Lövskogsbestånden bibehålls. Bebyggelse, skogsbilvägar, skogsdikning hotar naturvärdena. **Säkerställande och internationell status:** Inom riksintresseområdet finns naturreservat, djurskyddsområden, biotopskyddsområden samt Natura 2000-områden (fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet). **Områdets huvuddrag:** Stora Le är en oligotrof sprickdalssjö omgiven av branta bergsluttningar med mest barrskog. Sjöns största djup är 106 m. Den regleras med dämme och sluss vid Foxens utlopp i Lelången. I vikar finns glesa vassar och korskottsvegetation. Stora Le har en rik fiskfauna med 18 arter bl a öring, sik, id, stensimpa, bergsimpa och hornsimpa. Den sistnämnda är en relik från ett istida hav. Ytterligare 5 glacialmarina relikter (kräftdjur) finns i sjön t ex *Mysis relicta*, *Gammaracanthus lucustris* och *Pontoporeia affinis*. Sjön har en representativ fågelfauna med häckande storlom, fiskgjuse, fiskmå och fisktärna. För att värna om häckfågelfaunan i sjön är fyra olika ögrupper fågelskyddsområden med tillträdesförbud under tiden 1 april-15 juli. 8 Naturen längs Stora Les östra sida är kuperad och omväxlande. Höga bergsluttningar klädda med barrskog dminerar och där sprickdalgångar uppträder finns små odlingsmarker, ofta stadda i igenväxning samt rika bäckraviner. Hällmarkstallskog är områdets mest utbredda skogstyp. Där moräntäcket är tjockare utbildas mossrik barrblandskog. I sprickdalgångarna är blåbärsgranskogen den vanligaste skogstypen. Svårtillgängligheten och bristen på vägar har medfört att relativt stora skogsarealer är opåverkade av modernt skogsbruk. Skogen är av naturligt ursprung och utmärkande är den artrika moss- och lavfloran med en anhopning av arter typiska för sena successionsstadier. Områden med lokalt rik kryptogamflora är Hälnäs (5.1.1) vars västvända bergsluttning med ädellövskog har en intressant lavflora med hotade och nu sällsynta arter som lunglav, skrovellav, ärrlav och blylav. Kärlväxtfloran är rik med kransrams, sötvedel och gullviva. Urskogslignande örtrika granbestånd på djupare jordlager finns inom område (5.1.2) mellan gårdarna Valberg och Fagersand vilka hyser en artrik moss- och svampflora. På naturligt öppna hällmarker i den branta bergsluttningen förekommer en rad torrängsväxter som stor fetknopp, vippärt, backvicker, blodnäva och berglök som särskilt intressant inslag. Berglöken har sin huvudutbredning i Norden längs Stora Les bergbranter. Bergbranterna och sluttningarna mellan gårdarna Kilen och Furustad (5.1.3) hyser ställvis en rik flora. I branten norr om gården Kilen finns många av de karakteristiska torrängsarterna representerade med berglök, sötvedel, backvicker. Området har också ett stort antal kalkkrävande mossor. Dalgången söder om Kollsbo hyser en lång rad mossor, lavar och svampar som indikerar lång skoglig kontinuitet och ostörd miljö. Bäckdalarna har också en koncentration av oceaniska arter. Kring de igenväxande odlingsmarkerna vid Kollsbo och Furustad är inslaget av ädla

lövträd som lind, ask och lönn stort. I de små lundartade områdena finns en rik vegetation med ormbär, vårärt, blåsippan och hassel. Lövbästandena av asp och björk utgör häcknings- och födobiotoper för vitryggig hackspett och i de rikare bäckdalgångarna med örtrik granskog finns järpe.

Anmärkingar: I länets naturvårdsprogram för sjöar och vattendrag har Stora Le bedömts ha särskilt högt naturvärde, klass I. Delar av bergbranterna längs sjöns östra och västra strand har i länets naturvårdsprogram givits naturvårdsklass II. Området berör område av riksintresse för friluftsliv, Dalslands sjö- och kanalsystem. Området ingår även i Årjängs kommun, Värmlands län.

Referenser: Hallingbäck, T, Hjortstam, K. & Jacobsson, S. 1980: *Kryptogaminventering längs Stora Les östsida*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1980:13 (opubl.). Henriksson, L, Larsson, P, Nyman, H.G. & Oscarson, H.G. 1980: *Stora Le i Dalsland - en limnologisk undersökning*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1980:7. Henrikson, L, Nyman & G.H, Oscarson, H.G. 1984: *Dalslands kanal - en utvärdering av recipientundersökningar*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1984:4. Hultengren, S.: Bokullen. Länsstyrelsen i Älvsborgs län (opubl).